

PROGRAM PODPORY
**ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ**

Závěrečná zpráva o působení lektorky/lektora

Akademický rok: 2013/2014

Destinace (země, město): Polsko, Katowice

Jméno, příjmení: Mgr. Radek Jeřábek

Uniwersytet Śląski, Katowice, Polsko

Instytut Filologii Słowiańskiej

Grota-Rowieckiego 5

Sosnowiec

41 205

www.slaw.us.edu.pl

Český jazyk lze na katovické Slezské univerzitě studovat na Institutu slovanské filologie. Moderní budova Institutu se nachází v Sosnovci, městě, které je od Katovic, kde má lektor zajištěné bezplatné ubytování v centru města v tzv. Domě asistenta, vzdálené asi 10 km. Lektoři slovanských jazyků (kromě českého zde působí ještě lektoři ze Slovenska, Srbska, Slovinska, Chorvatska a Makedonie) mají k dispozici jeden společný, poměrně prostorný kabinet, ve kterém jsou tři počítače, tiskárna a vlastní psací stůl pro každého. Výuka probíhá v učebnách po celé budově, některé jsou vybaveny plátnem, dataprojektorem a reproduktory. Stejně vybavení si ovšem lze i zapůjčit v sekretariátě slavistiky či v IT centru Institutu a pro potřeby své výuky samostatně nainstalovat i v dalších učebnách. Na chodbě jsou učitelům k dispozici dvě ne vždy fungující kopírky/tiskárny. Jak již bylo zmíněno, jednou malou tiskárnou byl v minulém roce dovybaven i kabinet lektorů. Využíváme ji však spíš při tisku menšího počtu stránek, jelikož není příliš rychlá. V uplynulém roce lektoři tři balíky kopírovacích papírů dostali, což víceméně pokrylo potřebu. V případě nefunkčnosti kopírek je možnost nechat si na vlastní náklady okopírovat dokumenty v některém ze tří soukromých obchodů, které jsou na jednotlivých patrech budovy a jejichž služeb využívají hlavně studenti. Na Institutu není menza, pouze dva bufety se stravou na bázi rychlého občerstvení.

Systém studia je založen na výběru hlavního slovanského jazyka v prvním ročníku, ke kterému si pak studenti ve druhém ročníku přidávají druhý slovanský jazyk. Každý rok je otevřena jiná nabídka jazyků. V ak. roce 2013/2014 studovaly češtinu následující čtyři skupiny studentů:

III. ročník bohemisté (18 studentů; druhý jazyk chorvatština nebo makedonština)

III. ročník čeština jako druhý jazyk (21 studentů; první jazyk srbština, chorvatština nebo makedonština)

IV. ročník bohemisté (8 studentů; druhý jazyk bulharština)

III. ročník čeština jako druhý jazyk (9 studentů, první jazyk slovenština nebo bulharština)

Lektor češtiny vyučuje ve všech skupinách Praktická cvičení z českého jazyka. Týdenní dotace tohoto předmětu u bohemistických skupin je 5 vyučovacích hodin, u nebohemistických o jednu méně. Dohromady to činí 18 hodin za týden. Každý vyučující je navíc povinen mít 2 konzultační hodiny týdně.

Výuka gramatiky se lišila podle úrovně jednotlivých skupin. V uplynulém roce nebyla žádná skupina začátečníků, na nejnižší úrovni (A2) se začínalo se skupinou III. ročníku nebohemistů. Nejvyšší úroveň (C1) pak byla u IV. ročníku bohemistů, kde poměrně malá skupinka osmi studentů prokazuje velmi dobré znalosti češtiny, které potvrzovala orientací v textech, psaním a diskusí o závažnějších společenských tématech (mezinárodní politická či ekonomická situace, práva národnostních a sexuálních menšin, potraty, moderní komunikační technologie apod.).

Probíraná slovní zásoba je do jisté míry standardizovaná podle univerzitní příručky Informátor pro vyučující, kde jsou na každý semestr stanovena témata, o kterých by se mělo diskutovat. Studenti také měli za úkol v průběhu semestru prezentovat vybrané téma. Měli tak ukázat, jak jsou schopni samostatného delšího slovního projevu v českém jazyce. Ačkoli úkolem lektora není výuka historie české literatury, snažil jsem se při cvičeních rozebírat se studenty texty některých českých spisovatelů (např. K. Čapek, M. Wievegh, P. Švabach, J. Rudiš...). Opustil jsem od požadavku přečíst nějaký román v češtině a spíše jsem se soustředil na povídky, ať už např. od Zdeňka Svěráka anebo sbírky povídek od různých současných českých autorů z edice Česká povídka. Přišlo mi to efektivnější, jelikož povídku lze na lekcích, na rozdíl od románu, zanalyzovat po stránce obsahové, jazykové i lexikální poměrně zevrubně. Studenti se také mohou rychleji seznámit se širším okruhem autorů. Povídky navíc nejsou přeloženy do polštiny, čímž odpadá starost, že si text studenti přečtou polsky, tak jak jsem se s tím setkal v předchozím roce, kdy jsem dával číst nějaký známý český román.

Pro čtvrtý ročník platí nový modul, který nařizuje zkoušku na konci každého semestru. Ve třetím ročníku ještě dobíhal starý systém, kde se po nebohemistech vyžadovala zkouška na konci zimního semestru, po bohemistech na konci letního. Ten druhý semestr pak byl zakončen zápočtovým testem. Zkoušky zahrnují gramatický a lexikální test, orientaci v psaném i mluveném textu, vlastní samostatnou písemnou práci a ústní pohovor.

Studenti III. ročníku bohemistů psali závěrem ak. roku bakalářskou práci, která se vztahovala k českému jazyku nebo literatuře. Práce jsou psané polsky, obsahují však třístranné resumé v češtině.

Mou snahou bylo motivovat studenty k aktivnějšímu vnímání a užívání češtiny i mimo samotnou výuku. Níže popíšu několik proběhlých projektů.

1. Projekce českých filmů jsem vzhledem k nepříliš velkému zájmu studentů omezil snad jen na předvánoční pohádku Šíleně smutná princezna a pouštěl jsem spíše ukázková videa k nějakému tématu, které jsme mohli na seminářích potom detailněji rozebrat, doplnit nějakými texty, prezentací a diskusí. V tomto mi například velmi pomohl projekt České televize České století, především epizody Den po Mnichovu (1938), Všechnu moc lidu Stalinovi (1948) a Zabíjení soudruha (1953), důležité historické události také dobře popisují filmy Kladiivo na čarodějnice, Atentát, Vyšší princip či seriál F. L. Věk.

K 1. květnu jsem spolu s rozbořem tvorby Karla Hynka Máchy pouštěl pro porovnání film Máj.

Pro diskusi nad některými společenskými tématy lze využít epizody ze série Soukromé pasti (např. V síti)

2. V průběhu akademického roku a především pak v LS navštívila Institut celá řada hostů z různých českých univerzit. Mezi nimi mohu zmínit např. doc. Jaroslava Davida a jeho přednášky na témata Dějiny 20. století v zrcadle zeměpisných jmen a Česká osobní jména, Mgr. Michala Przywaru (Česko-polské stereotypy), PhDr. Daniela Jakubička (Česká literatura ve světovém kontextu: Jaroslav Seifert, Vítězslav

Nezval, Vladislav Vančura, Karel Hynek Mácha), PhDr. Janu Sladovou (Česká literatura v letech 1948 - 1989 v kontextu historických mezníků) a dalších.

3. Na konci března přijela do Institutu PhDr. Lída Holá, která pro studenty připravila seminář o češtině pro cizince a postavení obecné češtiny.
4. Exkurze do České republiky. Se 17 studenty z různých skupin jsme na konci května vyjeli na jižní Moravu, kde si měli možnost vyzkoušet své schopnosti v českém jazyce sami. Ubytovali jsme se v Domě dětí a mládeže v Břeclavi, setkali jsme se s referentem pro kulturu a sport města Břeclav Mgr. Petrem Vlasákem, který nám provedl komentovanou prohlídku města, ukázal činnost turistického informačního centra a dalších institucí ve městě. Druhý den jsme navštívili Lednicko-valtický areál, absolvovali jsme prohlídku s průvodcem na zámku v Lednici, stejně tak jako třetí den, kdy jsme se jeli podívat do Mikulova a na tamější zámek.
5. Kulturní centrum v městské části Katovice – Bogucice organizuje pravidelně představení různých zemí v projektu Barvy země. Na konci května byl tento festival věnován České republice. Někteří studenti IV. ročníku zde prezentovali ČR, její historii, kulturu, gastronomii apod. Zároveň se uplatnili i jako tlumočníci pro některé hosty z Česka.
6. V listopadu probíhá na Institutu pravidelně Slovanský den, kdy jednotlivé obory prezentují zemi, jejíž jazyk studují. Zatímco bohemisté IV. ročníku se postarali o stolek na chodbě, kde nabízeli některá česká jídla, ukazovali obrázky a mapy Česka, studenti III. ročníku připravili prezentaci v powerpointu o českých vánočních tradicích.

Závěrem je možné říct, že s pracovníky univerzity, zejména s dr. Mroczkovou, dr. Tkaczewskim nebo prof. Miodińskim nadále probíhá velmi dobrá spolupráce a jsou kdykoli ochotni pomoci či poradit.

27. 8. 2014

Mgr. Radek Jeřábek